

Sygn. akt III Cz 241/16, III Cz 249/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia: SO Henryk Brzyżkiewicz

Sędziowie: SO Barbara Braziewicz (spr.)

SO Anna Hajda

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2016 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

sprawy egzekucyjnej z wniosku wierzyciela Ministra Finansów w W.

przeciwko dłużnikowi B. F.

o egzekucję świadczenia pieniężnego

wobec skargi dłużnika na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Raciborzu S. K. z dnia 30 września 2014 r. – postanowienie o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 14854/13

oraz sprawy z wniosku dłużnika B. F.

o obniżenie opłaty egzekucyjnej ustalonej postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Raciborzu S. K. z dnia 30 września 2014 r. w sprawie Km 14854/13

przy udziale Ministra Finansów w W.

na skutek zażalenia dłużnika

na postanowienie Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 15 grudnia 2015 r., sygn. akt I Co 1251/15

postanawia:

oddalić zażalenia.

SSO Anna Hajda SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Barbara Braziewicz

Sygn. akt III Cz 241/16, III Cz 249/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 15 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Raciborzu oddalił w punkcie 1 skargę dłużnika B. F., a w punkcie 2 oddalił jego wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej. W uzasadnieniu wskazał, że w wypadku, gdy egzekucja zostaje umorzona na wniosek wierzyciela, to komornik pobiera opłatę w sposób przewidziany w art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U z 1997 r., poz. 133, nr 882 z późn. zm.), w wysokości 5 % świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, nie niższej niż 1/20 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Przy czym, jeżeli dłużnik spełni świadczenie poza postępowaniem egzekucyjnym to nie zmienia to faktu, że wlicza się je nadal do świadczeń pozostałych do wyegzekwowania, albowiem przyczyna złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego przez wierzyciela

jest irrelevantna. Sąd wskazał, że podnoszony przez dłużnika zarzut niekonstytucyjności jest bezzasadny, bowiem w niniejszej sprawie przepis, który został uznany niekonstytucyjny, nie był stosowany. Sąd Rejonowy podkreślił, że w niniejszej sprawie nie można było zastosować przepisu art. 49 ust. 2a w/w ustawy, albowiem dłużnik nie wykazał, że orzeczenie na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone lub zmienione w taki sposób, iż nie nadaje się do wykonania, utraciło moc lub tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności z przyczyn innych niż zaspokojenie wierzyciela. Wobec powyższego komornik miał podstawę do obliczenia opłaty w sposób przewidziany w art. 49 ust. 2 cytowanej ustawy. Odnosząc się z kolei do wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej podniesiono, że jest to rozwiązanie o charakterze nadzwyczajnym i wyjątkowym. Zdaniem Sądu nakład pracy komornika był znaczny i nie różnił się od nakładu pracy w innych sprawach o podobnym charakterze. Brak było również podstaw do obniżenia opłaty z uwagi na sytuację majątkową i osobistą dłużnika, albowiem nie uzasadniał on wniosku takimi czynnikami.

Zażalenie na te postanowienia złożył dłużnik zaskarżając je w całości i zarzucając Sądowi naruszenie art. 49 ust. 2a ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w związku z art. 823 k.p.c. poprzez ustalenie wynagrodzenia komornika ponad dopuszczalną wysokość. Żalący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i ustalenie opłaty egzekucyjnej zgodnie z tym co napisano w skardze. W uzasadnieniu podniósł, że mimo, iż egzekucja była prowadzona na podstawie wielu tytułów wykonawczych, to dotyczyła ona tej samej podstawy faktycznej i prawnej, gdyż wierzyciel był ten sam, a egzekwowane należności dotyczyły różnych okresów. Zdaniem dłużnika doszło do połączenia wszystkich tytułów wykonawczych i kwotę zobowiązania ujęto w jedną należność w wysokości 50.000 €. Tym samym wszystkie tytuły wykonawcze straciły moc i mamy do czynienia z jedną egzekucją. W ocenie dłużnika komornik celowo prowadził kilkanaście egzekucji dążąc do zwiększenia przypadającego mu wynagrodzenia. Zdaniem dłużnika w takiej sytuacji winien więc znaleźć zastosowanie art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach, a więc opłata powinna być proporcjonalna do wysokości wyegzekwowanego roszczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie dłużnika nie mogło odnieść skutku.

Wbrew twierdzeniom żalącego rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji należy uznać za trafne. Dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne i prawne Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, uznając, iż nie ma potrzeby ich szczegółowego ponownego przytaczania.

Postanowieniem z 14 lipca 2015 r. w sprawach III Cz 453/15 i III Cz 461/15 Sąd Okręgowy w Gliwicach uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w Raciborzu z 30 stycznia 2015 r. w sprawie I Co 1380/14 i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania żaleniowego. Sąd Okręgowy wskazał wówczas, że Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę w pierwszej kolejności zwróci się do Komornika Sądowego o przedstawienie szczegółowych wyjaśnień dotyczących tego, w jaki sposób obliczona została opłata, uwzględniając, że egzekucja była prowadzona z zastosowaniem dwóch sposobów egzekucji świadczeń pieniężnych z różnymi stawkami. Nadto Komornik winien wyjaśnić, w jaki sposób zostały obliczone dalsze odsetki, tj. od dnia wniesienia wniosku o wszczęcie egzekucji do dnia umorzenia postępowania oraz podać ogólną sumę wyegzekwowanych odsetek, które winno się zaliczyć do wartości wyegzekwowanego świadczenia. Zatem Komornik miał precyzyjnie wyjaśnić jak została wyliczona wartość świadczenia pozostającego do wyegzekwowania, co z kolei umożliwiłoby Sądowi zweryfikowanie prawidłowości wyliczenia opłaty ustalonej przez Komornika w tej sprawie. Nadto zalecono Sądowi, aby odniósł się do tego, czy nie zaistniały podstawy do zastosowania art. 49 ust. 2a ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Zgodnie z art. 770 k.p.c. dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Zgodnie z treścią art. 43 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r., poz. 790 – dalej „u.k.s.e.”) za prowadzenie egzekucji i inne czynności wymienione w ustawie komornik pobiera opłaty egzekucyjne. Z kolei zgodnie z art. 49 ust. 1 u.k.s.e. w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 15 % wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższą niż 1/10 i nie wyższą niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Jednakże w przypadku wyegzekwowania świadczenia wskutek skierowania egzekucji do wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego jak również wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/20 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Opłata w wysokości 5 % wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania jest przewidziana na mocy art. 49 ust. 2 u.k.s.e. - [nawet przed zmianą mocą ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. poz. 1513)] - w przypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 k.p.c. - również i w tym przypadku opłata nie może być niższa niż 1/10 i nie wyższa niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (po zmianie mocą ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – nie niższa niż 1/20).

Jednocześnie należy podkreślić za Sądem Najwyższym, że nawet w przypadku połączenia kilku spraw egzekucyjnych, wszczętych przez tego samego wierzyciela przeciwko temu samemu dłużnikowi, na podstawie różnych tytułów wykonawczych, komornik pobiera opłatę egzekucyjną w każdej połączonej sprawie oddzielnie (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 13 maja 2015r., sygn. akt IIICZP14/15, LEGALIS 1231863). W rozpoznawanej sprawie komornik prowadził jednak egzekucję na podstawie jednego tytułu wystawionego przez Skarb Państwa – Ministra Finansów na kwotę należności głównej przekraczającą 47.310,60 zł.

Wskazać również należy, że w wyroku z 26 lutego 2013r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w stanie prawnym obowiązującym od 28 grudnia 2007r. do 16 czerwca 2010r., w jakim w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela nie dopuszcza możliwości obniżenia opłaty stosunkowej, w zależności od nakładu pracy komornika, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (sygn. akt SK 12/11; Dz. U. z 2013r., poz. 350). Powoływanie się więc przez dłużnika na niekonstytucyjność tego przepisu obecnie jest nieuprawnione, gdyż sam wyrok Trybunału wskazuje na okres niekonstytucyjności, nadto obecnie możliwe jest obniżenie opłaty egzekucyjnej w zależności od nakładu pracy komornika (zob. art. 49 ust. 7 u.k.s.e.).

Treść tytułu wykonawczego nr (...), który został przedłożony przez wierzyciela w odpisie poświadczonym przez niego za zgodność z oryginałem, została w sposób prawidłowy oznaczona przez Sąd Rejonowy, tytuł ten z 13 stycznia 2011 r. w żaden sposób nie wskazuje, na to, aby był w jakimkolwiek zakresie uchylony lub zmieniony w taki sposób, że nie nadaje się do wykonania, bądź by utracił moc lub został pozbawiony wykonalności z innych przyczyn niż zaspokojenie wierzyciela (jak stanowi art. 49 ust. 2a u.k.s.e.).

Zgodnie z art. 49 ust. 2a u.k.s.e., to na dłużniku ciąży obowiązek wykazania okoliczności wskazanych w tym przepisie. Dłużnik przedstawił jedynie pismo Ministerstwa Finansów z 21 listopada 2011 r., z którego wynika, że tytuły wykonawcze nr (...) z 13 stycznia 2011r. realizowane przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w R. zostały wystawione na podstawie wniosku o pomoc w egzekucji należności pieniężnych objętych niemieckim tytułem egzekucyjnym o nr (...) z 25 sierpnia 2009 r. (k. 9). Tytuł wykonawczy realizowany w sprawie Km 14854/13 jest oznaczony numerem (...) i pochodzi z 13 stycznia 2011r., dotyczy więc części należności z pierwotnego tytułu wykonawczego wystawionego przez organ niemiecki. W piśmie z 21 listopada 2011 r. Minister Finansów wyraźnie powoływał się na pierwotny tytuł wykonawczy i wydane przez niego tytuły wykonawcze dotyczące tego tytułu pierwotnego, jednocześnie wniosek Izby Skarbowej w P. z 24 września 2014r. wyraźnie wskazuje, że wycofany zostaje wniosek o egzekucję z uwagi na umorzenie pozostałych należności podatkowych w wyniku porozumienia zawartego pomiędzy zobowiązanym a urzędem skarbowym, co stanowi podstawę do zaprzestania prowadzenia postępowania egzekucyjnego (k. 70 akt egzekucyjnych). Ta informacja dotyczy dziesięciu tytułów wykonawczych wystawionych 13 stycznia 2011r. o numerach (...)

Wywieść należy z tego wniosek, że uregulowanie należności w wysokości ponad 50.000 € przez dłużnika i wycofanie wniosku egzekucyjnego spowodowało konieczność zaprzestania prowadzenia postępowania egzekucyjnego w oparciu o wystawiony tytuł wykonawczy.

Jednocześnie jednak należy podkreślić, że zastosowanie regulacji art. 49 ust. 2a u.k.s.e. jest możliwe tylko w sytuacji, gdy dłużnik wykaże, że orzeczenie, na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone lub zmienione w taki sposób, iż nie nadaje się do wykonania, albo utraciło moc lub tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności z przyczyn innych niż zaspokojenie wierzyciela. W rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia z sytuacją, gdy na skutek spłaty należności przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi zaprzestano prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Dłużnik jednak nie wykazał w jakiej wysokości spłata tego konkretnego tytułu wykonawczego spowodowała wniosek o umorzenie egzekucji, natomiast kwota dochodzona tym tytułem do chwili umorzenia postępowania egzekucyjnego przekraczała 69.000 zł, co w sytuacji zapłaty przez dłużnika kwoty ponad 50.000 € bezpośrednio organowi niemieckiemu uniemożliwia ustalenie, że tytuł wykonawczy został zmieniony w taki sposób, że nie nadaje się już do wykonania, utracił moc lub został pozbawiony wykonalności z przyczyn innych niż zaspokojenie wierzyciela. Dłużnik nie wykazał, w jakim zakresie uregulował należność z tytułu wykonawczego realizowanego w tej sprawie egzekucyjnej bezpośrednio wierzycielowi, a w jakim zakresie ten tytuł egzekucyjny nie może już być wykonywany. Kwota uregulowana na rzecz organu niemieckiego przekracza znacznie zobowiązanie wynikające z tego tytułu wykonawczego. To dłużnika obciążał ciężar wykazania tych okoliczności (art. 6 k.c.), a temu obowiązkowi nie sprostał.

Zatem, Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy określił treść tytułu wykonawczego, a dłużnik nie przedstawił żadnych dokumentów wskazujących na ograniczenie egzekucji tego konkretnego tytułu egzekucyjnego do konkretnej kwoty, a przecież uregulował należność na rzecz wierzyciela w wysokości przewyższającej dochodzoną tym tytułem kwotę. Także dłużnik nie wykazał w jakim zakresie umówił się z wierzycielem na umorzenie tytułu wykonawczego realizowanego w rozpoznawanej sprawie, co uniemożliwiło ostateczne ustalenie w jakiej wysokości ten tytuł spłacił, a w jakiej nie został on uregulowany i pomimo tego wierzyciel wycofał egzekucję (w jakiej części został on umorzony). Należy także podkreślić, że zgodnie z art. 66za § 3 ustawy z 17 czerwca 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r., poz. 1015) wierzycielem jest Minister Finansów w przypadku zgłoszenia wniosku o egzekucję przez obce państwo. Regulacja ta dotyczy rozpoznawanej sprawy, gdyż na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy z 11 października 2013r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz. U. poz. 1289 ze zm.) do wniosków państwa obcego o udzielenie pomocy wniesionych przed 1 stycznia 2012r. i niezrealizowanych do 21 listopada 2013r. stosuje się przepisy dotychczasowe (działu I rozdziału 7 ustawy z 17 czerwca 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji). Jednocześnie art. 66zk § 2 ustawy z 17 czerwca 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji wskazuje, że jeżeli wniosek o dochodzenie należności stanie się bezprzedmiotowy ze względu na ich zapłatę, umorzenie lub z innego powodu, informacja o tym od obcego państwa stanowi podstawę do zaprzestania działań prowadzonych przez organ egzekucyjny.

Sąd Rejonowy, w ustalonym stanie faktycznym, prawidłowo wskazał od jakich kwot powinna być naliczona opłata opisana w art. 49 ust. 2 u.k.s.e. - dotyczy to pozostałej części należności objętej tytułem wykonawczym, która została spłacona przez dłużnika bezpośrednio organowi niemieckiemu. Przy czym analizując powyższą kwestię wziął pod uwagę obszernie pisma komornika z 30 września 2015 r. i 19 października 2015 r. odnoszące się do dołączonego do akt tytułu wykonawczego i zawartych w nim danych, w których wskazał on także, że nie posiada dokumentów i informacji, z których wynikałoby, że orzeczenie na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone lub zmienione w taki sposób, iż nie nadaje się do wykonania, utraciło moc lub tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności z przyczyn innych niż zaspokojenie wierzyciela. Komornik w powyższych pismach przedstawił szczegółowe wyliczenia i wykazał precyzyjnie w jaki sposób obliczył on opłatę egzekucyjną, co umożliwiło Sądowi weryfikację prawidłowości jej naliczenia przez komornika. Nadto komornik wskazał, że nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym, a wierzyciel złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego i dlatego na podstawie art. 825 § 1 k.p.c. umorzył to postępowanie.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy uznał zarzut naruszenia art. 49 ust. 2a u.k.s.e. w zw. z art. 823 k.p.c. za chybiony, albowiem opłata egzekucyjna została prawidłowo naliczona w niniejszej sprawie przez komornika.

Odnosząc się natomiast do oddalenia wniosku skarżącego o obniżenie opłaty egzekucyjnej to uznać należy, że Sąd meriti prawidłowo ten wniosek oddalił. Zgodnie z art. 49 ust. 10 u.k.s.e. Sąd rozpoznając taki wniosek może w szczególności zwrócić uwagę na nakład pracy poniesiony przez komornika lub szczególną sytuację majątkową dłużnika, bądź wysokość osiągniętych przez niego dochodów. Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy dłużnik nie wykazał, aby nakład pracy komornika w niniejszej sprawie był mniejszy niż zwyczajny nakład pracy w toku postępowania egzekucyjnego w sprawach o podobnym charakterze. W ocenie Sądu Okręgowego komornik podejmował liczne, prawidłowe czynności mające na celu wyegzekwowanie świadczenia. Dłużnik nie przedstawił również jakichkolwiek dowodów świadczących o jego złej sytuacji majątkowej lub niskich dochodach, co również przemawiało za tym, aby wniosek dłużnika oddalić.

Z tych względów, oddalono zażalenie dłużnika na skutek niestwierdzenia wad zaskarżonych postanowień wskazanych w zażaleniu i podlegających uwzględnieniu z urzędu.

Reasumując, zaskarżone postanowienia są prawidłowe, dlatego zażalenie dłużnika jako bezzasadne oddalono na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

SSO Anna Hajda SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Barbara Braziewicz